

Шурдак М. І.
канд. мист., ст. викл. кафедри
історії, теорії мистецтв та
виконавства
СНУ імені Лесі Українки
mashunja8@gmail.com

МУЗИКОЗНАВСТВО ЯК СКЛАДОВА ГУМАНІТАРНИХ НАУК

Постановка проблеми. Музикознавство займається розвитком науки про музику, мистецтво. Питання музикознавства, розвитку, співіснування з іншими науками завжди актуальні. На формування музикознавства вплинуло багато різних тривалих, історичних процесів. Сам термін «музикознавство» з'явився у другій половині ХІХ століття і з цього часу широко використовується серед дослідників. Організуються товариства музикознавців, які займаються важливими актуальними питаннями розвитку музичної науки і культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед дослідників, які звертались до актуальних питань музикознавства варто згадати Н. Герасимова-Персидська, В. Жаркова, І. Котляревський, О. Самойленко, С. Шип та багато інших, у статтях яких представлені різноманітні актуальні питання музикознавства.

Мета роботи полягає у визначенні особливостей та основній функції музикознавства; виявити взаємовплив музикознавства з гуманітарними науками.

Виклад основного матеріалу. Музикознавство – наука яка вивчає музику у різних її проявах. До музикознавства відносять низку дисциплін музично-історичного та теоретичного напрямку. Теоретичну частину утворюють такі предмети як основи теорії музики, гармонія, поліфонія, аналіз музичних форм, інструментознавство, сольфеджіо (розвиток музичного слуху). Музично-історичний напрямок побудований на розвитку та розумінні музичного мистецтва в певний історичний проміжок часу. Сюди відносять стилі і жанри творів, напрямки, фольклор, творчі постаті видатних діячів

(композиторів). До складової частини музикознавства відносять музичну психологію і педагогіку, естетику та інші науки.

Коли музикознавство взаємодіє з іншими гуманітарними науками з'являється діалог наук та обмін інформацією всередині кожної. Безперечно, що музикознавство не існує відокремлено від інших наук, а добре працює у міждисциплінарному синтезі. Для кращого розуміння можливого обміну музикознавства та інших наук, використаємо запропонований О. Самойленко наступний розподіл. «1. Філософія, естетика – музика як форма відображення дійсності, місце музики у сім'ї мистецтв; 2. Літературознавство – теорія жанру, стилю і композиції, теоретична й історична поетика, мовна комунікація; 3. Семіотика – природа знаку (з переважанням раціонального логіко-синтаксичного підходу); 4. Психологія – психофізіологічні основи сприйняття музики...» [4, с. 18]. У сучасному музикознавстві одним із психологічних елементів відіграє музика «тиші» (цей творчий прийом зустрічається у європейських та вітчизняних, українських композиторів). Вона виступає як діалог звучання-мовчання, виконавця-слухача, що відтворює реальне звукове наповнення, хоча теоретично «мовчить» (Дж. Кейдж засновник музики-«тиші», його відомий твір «4'33» – яскравим прикладом цієї музики).

Найбільш тісно музикознавство поєднується з літературознавством та психологією. Наприклад, для передачі у музиці поетичних роздумів, яскравих образів, емоційних переживань та психологічних настроїв. Також слід відмітити, що про розвиток музичного мистецтва (ще у античні часи) згадується у трактаті римського філософа Боеція («Про музику»), що вплинуло на розвиток теоретичного музикознавства (система сольмізації, сформувались основи нотного запису). Дещо пізніше відбувся розвиток поліфонії та вчення про контрапункт, також формуються основи гармонії.

Музикознавство у поєднанні з гуманітарними науками дає вихід досліднику на рівень філософського та культурного осмислення, співставлення минулого і майбутнього, розуміння музичного мислення у різні епохи, відмінності стилів, країн.

Висновки. Музикознавство у співіснуванні з гуманітарними науками розширює наше розуміння тої чи іншої епохи, творчості композитора, конкретного музичного твору та багатьох не менш актуальних питань музичного мистецтва. Як зазначає В. Жаркова : «Музикознавство сьогодні – це не питання накопичення інформації, а питання вивчення сенсу у музичному творі, розуміння того, про що він. Це дисципліна, яка повинна допомогти людині зрозуміти, хто вона є в цьому світі» [2]. Дійсно, музикознавство об'єднує в собі широке коло питань, спрямоване на їх дослідження і пошук відповідей, які цікавлять не лише музикознавця, а й кожного дослідника. Тому музикознавство все таки співіснує та обмінюється інформацією з різними гуманітарними науками.

Список використаних джерел

1. Герасимова-Персидська Н. Нове у музичному хронотопі кінця тисячоліття // Українське музикознавство: зб. статей. Київ, 1998. Вип. 28 (Музична україністика в контексті світової культури). С. 32–47.
2. Жаркова В. Музикознавство сьогодні – не накопичення інформації, а виявлення сенсу в музичному творі. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://platfor.ma/magazine/text-sq/science/jarkova-valeria/>
3. Котляревський І. Пріоритетність як фактор розвитку музикознавства // Теоретичні та практичні питання культурології: зб. наук. статей. Мелітополь: Сана, 2002. Вип. ІХ (Українське музикознавство на зламі століть). С. 15–23.
4. Самойленко О. Методологічні інтенції категорії «духовність» і методичне самовизначення сучасного музикознавства // Духовна культура України: традиції та сучасність: зб. статей. Науковий вісник НМАУ ім. П. І Чайковського. Київ, 2010. Вип. 85. С. 7–21.
5. Шип С. Музыкальный язык в пространстве культуры // Музыка у просторі культури: зб. статей. Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Київ, 2004. Вип. 33. С. 25–37.